

ΑΠΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ ΕΙΣ ΜΟΣΧΑΝ

ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΕΝΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ]

ὑπὸ Α. Ν. ΣΒΟΡΟΝΟΥ.

(Συνέχ. ἴδε προηγούμεν. φύλλον)

Διὰ παραδόξου προορισμοῦ τῆς τύχης, ὁ νέος πατριάρχης τῆς Ἀνατολῆς ἐτέθη εἰς τὸ δίλημμα, ἅμα τῇ πατριαρχίᾳ του νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν τῇ Ἑσπερίαν ἀντιποιοιμένων δύο ἐχθρικών στρατοπέδων. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ 1574 ἀπεσταλμένοι ἐκ Γερμανίας, ἐκόμισαν πρὸς τὸν Ἱερεμίαν ἐπιστολὴν τῶν λουθηριανῶν διδασκάλων τῆς Τεβίγκης καὶ ἀντίγραφον τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως τοῦ Ἀουγσβούργου. Οἱ ἀναμορφωταὶ ἐξέθετον ἐν τοῖς ἐγγράφοις τούτοις ὅτι ἀπλῶς εἶχον ἐπανέλθει εἰς τὴν πίστιν τῶν πρώτων ἀποστόλων, καὶ προέτρεπον τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ἀνατολῆς νὰ τὰς μιμηθῇ. Δύναται τις νὰ φαντασθῇ τὴν ταραχὴν τοῦ «ῥαθύμου καὶ πράου» ἱεράρχου, οὗτινος τὸ μοναχικὸν πνεῦμα ἔξω τεθωρακισμένον ἐν τῇ παραδόξει, ἐχθροῦ παντὸς θορύβου καὶ παντὸς νεωτερισμοῦ. Αἱ αὐθιχταὶ τῶν γερμανῶν θεολόγων δὲν ἦτο δυνατόν ἢ νὰ ἐκπλήξωσι τοὺς Βυζαντινοὺς θεολόγους τῶν ζητημάτων τῆς συνειδήσεως, ἐτοίμους πάντοτε πρὸς τὰς εὐκάμπτους συζητήσεις ἐπὶ τινος κειμένου, ἀλλ' ἀπεχομένους τῶν ῥιζικῶν μεταρρυθμίσεων, καὶ ἀπομεμακρυσμένους δι' ὅλων τῶν νοερῶν αὐτῶν ἔξεων τῆς ἐλευθέρας ἐξετάσεως τῆς ἐπιστήμης. Ἐν τούτοις ὑπῆρχεν ἐκεῖ τρομερὸς στρατὸς ἐναντίον τῆς μεγάλης ἀντιζήλου, ἡ ἐκκλησία τῆς Ῥώμης, καὶ ἡ ἀποψις αὕτη ἐπρώτευσεν τῶν λοιπῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁ πατριάρχης ἀπήντησεν εἰς τὸν Ἰάκωβον γραμματέα τῆς ἀκαδημίας τῆς Τεβίγκης, διαμαρτυρούμενος ἐκ τῶν προτέρων, ἐναντίον πάσης ἐπικινδύνου ἐρμηνείας, ἣν οἱ νεωτερισταὶ ἠδύναντο νὰ ἐξαγάγωσιν ἐκ τῶν λόγων του. Περιέργως ἀλληλογραφία ἤρξατο μεταξὺ Τεβίγκης καὶ Φαναρίου, διαρκέσασα ἀπὸ τοῦ 1574 μέχρι τοῦ 1578, καὶ εἰς οὐδὲν ἀποτέλεσμα καταλήξασα. Οὕτως ἐμελλε νὰ ἀποτύχῃ τριακόσια ἔτη βραδύτερον ὁμοία ἀπόπειρα περὶ προσεγγίσεως μεταξὺ τῶν Παλαιοκαθολικῶν τῆς Γερμανίας καὶ ἐνὸς τῶν διαδόχων τοῦ Ἱερεμίου. Ἐνθυμοῦνται οἱ ἀναγνώσται τὴν ἐν Βώννῃ σύνοδον καὶ τὴν εὐγενῆ προθυμίαν τῶν Ἑλλήνων θεολόγων, ἀλλὰ καὶ τότε ἔτι ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι ματαίως δοκιμὰς συμβιβασμοῦ μεταξὺ τοῦ πνεύματος τῆς Δύσεως, πορευομένου πρὸς τὸ μέλλον, καὶ τοῦ τῆς Ἀνατολῆς προσκεκολλημένου ἐν τῷ παρελθόντι.

Ἡ πάλιν τῶν ἰδεῶν δὲν ἐμελλε νὰ πληρώσῃ τὸν βίον τοῦ Ἱερεμίου, οἱ δὲ ἀνταγωνισμοὶ προσώπων καὶ συμφερόντων δὲν παρείχον τὸν ἀρκούντα χρόνον τῷ δυστυχεῖ πατριάρχῃ. Τὴν ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν περιεβλήθη τὴν τιάραν, καὶ ἐνεσάρκωσεν ἐν τῷ προσώπῳ του τὸ φάσμα λειποθύμου μεγαλείου, σκληρὰ ὑποχρέωσις τὸν ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν πραγματι-

κότητα· ἐκαλεῖτο εἰς τὸ Σεράγιον ὅπως περιβληθῇ τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κυρίου. Πρέπει νὰ διέλθῃ τις ἀπασαν τὴν τουρκικὴν πόλιν, ὅπως ἀφίχθῃ εἰς τὸν περίβολον τοῦ Σεραγίου, ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς Σταμπούλ, ἀντικειμένης εἰς τὸ Φανάριον. Τὸ ἀνάκτορον τῶν κατακτητῶν ὑψοῦτο νωχελῶς ἐκ τοῦ μέσου κήπων μεταξὺ δάσους κυπαρίσσεων καὶ τοῦ ρεύματος τοῦ Βοσπόρου ἐν τῇ μεγαλοπρεπεστέρᾳ τοποθεσίᾳ τοῦ κόσμου. Ἐξ ἐκάστου παραθύρου τῶν τριῶν προσόψεων τὸ βλέμμα βυθίζεται ἐν νέᾳ θαλάσῃ καὶ ἐν ἐτέρᾳ πόλει, ἐν ὄρεσι, νήσοις, καὶ διαφόροις ὀρίζουσιν. Ἄν ὁ ἄνθρωπος εἶχε νὰ ζήσῃ μίαν μόνην ὥραν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἶπε δικαίως ποιητῆς τις, ἐκεῖ ὧφειλε νὰ τὴν διέλθῃ. Οἱ Σουλτάνοι εἶχον ἀνακαλύψει τὴν ἀλήθειαν ταύτην πρὸ τοῦ Λαμαρτίνου, καὶ ἔπηξαν κεχρυσωμένας ξυλῖνας σκηνάς ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ Σεραγίου διὰ τὰς ὥρας ἃς θὰ ἠυδόκει ἡ εἰμαρμένη νὰ τοῖς παράσχῃ. Ἐκεῖ λοιπὸν ἐπαρουσιάσθη ὁ Ἱερεμίας μετὰ τὴν ἐνθρόνισίν του ἐν ταπεινῇ στάσει. Ὁ ἱεράρχης διῆλθεν ἐνώπιον τῆς Ἀγίας Σοφίας χωρὶς νὰ τολμήσῃ νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῶν προκατόχων του, διῆλθε τὴν Μπαμπ-Χουμαγιὺν, τὴν θριαμβευτικὴν πύλιν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς ὁποίας τὸ σῶμα ἐνὸς τῶν διαδόχων του, τοῦ Παρθενίου ἐπέπρωτο νὰ διαμείνῃ ἀνηρτημένον ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· διῆλθε τὰς ἐσωτερικὰς αὐλὰς, ἐν μέσῳ τῶν βωμολοσιῶν μελανῶν εὐνούχων, πλανωμένων πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ὑπὸ τὰς κυπαρίσσους· ἀφικόμενος εἰς τὸν τρίτον περίβολον, εἰς τὴν πύλιν τῆς εὐδαίμονιας, κατέλιπε τὰ πέδιλά του ἐν ταῖς χερσὶν τοῦ ἱστογλάν, καὶ εἰσέδυσεν ἐν τῷ περιπτέρῳ τοῦ Διβανίου, κύπτων ὑπὸ τὸ ἐπίτηδες καταβιβασμένον τόξον ὅπως ἐκβιάζῃ ταπεινότεραν προσκύνησιν ἐκ μέρους τῶν πρεσβευτῶν. Τὸ περίπτερον τοῦτο ἔχει ὡς μόνον ἐπιπλον εὐρείαν κλίνην ὑπὸ ἐπίχρυσον καὶ ἀστεροειδῇ σκιάδᾳ κεκοσμημένην διὰ πολυτίμων λίθων. Ἐνοκλάζων ἐπὶ τῆς κλίνης ταύτης ὁ Μέγας Κύριος ἐδέχετο πάλαι ποτὲ τὰ σεβάσματα τῶν ἀπίστων, ὁσάκις δὲν ὠμίλει αὐτοῖς, μακρόθεν ὀπισθεν δικτυωτοῦ κατασκευασμένου ἐν τῷ τοίχῳ πρὸς χρῆσιν των. Ὁ νέος πατριάρχης τοῦ Βυζαντίου ἠναγκάσθη νὰ γονυπετήσῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ καλίου, πρὶν ἢ λάβῃ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ διερμηνέως τὸ φερμάνιον τοῦ διορισμοῦ του. Ἐν τῇ παρακειμένη αἰθούσῃ σκηνὴ οὐχ ἥττον δυσάρεστος καὶ μᾶλλον ἀναπόφευκτος ἀκόμη ἐτελεῖτο· ὁ πρωτοσύγγελος ἐμέτρα τῷ ταμίᾳ τὰ χρήματα τοῦ χαρατσίου, φόρον ὁ ὅποιος ἀνήρχετο τότε εἰς δεκακισχίλια φλωρία καὶ μέχρι τῆς πληρωμῆς τοῦ ὁποίου ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐκλογὴ δὲν ἦτον ἡ ἄκυρος διατύπωσις. Τῶν καθηκόντων τούτων ἐκτελεσθέντων, ὁ Ἱερεμίας ἐξῆλθε τῶν ἀνακτόρων, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Φανάριον ἐπιβαίνων λευκοῦ ἵππου ἐπισεσαγμένου διὰ χρυσοῦ ἐριούχου, δώρου τῆς αὐτοκρατορικῆς μεγαλοδωρίας.

Δὲν ἤρκει ὅτι εἶχεν ἀγοράσει παρὰ τοῦ σουλτάνου τὴν κάρπωσιν τῆς θέσεώς του· ἦτο ἀνάγκη ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν διάρκειαν αὐτῆς, νὰ κερδίσῃ ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ τὴν εὐνοίαν

τινων ἐκ τῶν ἐν τέλει τῶν ἐχόντων ἐπιρροὴν παρὰ τῇ Πύλῃ. Ὁ ἱεράρχης ἡμῶν ἐνεργήσας πρὸς τοῦτο δραστηρίως, ἀπέκτησε τὴν προστασίαν τοῦ μεγάλου βεζύρου, Μωχαμέτ Σωκόλη καὶ τοῦ Μιχαήλ Καντακουζηνοῦ, Φαναριώτου πανισχύρου τότε ἐν τοῖς πράγμασι τῆς ἐκκλησίας. Τῶν διαπραγματεύσεων τούτων διεκπεραυνθειῶν, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ πατριάρχης ἐνόμιζεν ὅτι εἶχεν ἀποκτήσει ἄδρως τὸ δικαίωμα νὰ ἀναπαυθῇ, οἱ προστάται αὐτοῦ διέκοψαν τὰς ὑποχρεώσεις των διὰ τοῦ φυσικωτέρου τρόπου, τοῦ μόνου ἐν τούτοις, τὸν ὁποῖον οὐδέποτε προβλέπουσιν οἱ φιλόδοξοι.—Ἀπῆλθον τοῦ κόσμου τούτου, γενομένης ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ Σελήμ. Πορτογάλλος Ἰουδαῖος, ὁ Ἰωσήφ Μικέζ γενόμενος δούξ τῆς Νάξου διὰ τῆς εὐνοίας τοῦ σουλτάνου, εἶχε θηρεύσει τὴν εὐνοίαν ταύτην, εἰσάγων τὸν οἶνον τῆς Κύπρου εἰς τὰ ἀνάκτορα. Τῇ συμβουλῇ τοῦ Ἰουδαίου τούτου ὁ Σελήμ ἐπεχείρησε τὴν κατὰκτησιν τῆς νήσου πρὸ πενταετίας, ὅπως ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῷ τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν πολυτίμων ἀμπελώνων. Ὅταν ὁ Βραγαδῖνος ἡττήθη ἐν Νικωσίᾳ, αἱ νικηφόροι γαλέραι διετάχθησαν νὰ ἀποκομίσωσι μετὰ τοῦ δέρματος τοῦ ἡρώικου ἀρμοστοῦ μέγα φορτίον κουμανδαρίας. Ὁ Σελήμ παρεδόθη ἔκτοτε ἀμέτρως πρὸς τὸ προσφιλές αὐτῷ ποτόν. Ἡμέραν δέ τινα τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1576, ἐν ᾗ εἶχε κενώσει πρὸ μικροῦ ἀπνευστί μίαν φιάλην ἐξ αὐτοῦ, ἐξερχόμενος τοῦ βαλανείου ὠλισθήσεν ἐπὶ τῶν ὕγρων μαρμαρίνων βαθμίδων καὶ ἔπεσε ὅπως μὴ ἐγερθῇ πλέον.

Ὡς ὁ ἄνθρωπος ἔπεσε καὶ ἡ αὐτοκρατορία, ἡ κραταιὰ αὐτοκρατορία τῶν μεγάλων σουλτάνων. Εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἀπόγειον αὐτῆς ἐπὶ Σουλεϊμάν. Ὁ Χάμμερ ὀρίζει εὐλόγως κατὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ Μουράτ τὴν ἐναρξιν τῆς παρακμῆς τῆς. Ὁ ἐκτεθυλημένος νέος, ὅστις ἀφικνεῖτο ἐκ Μαγνησίας, διέταξε νὰ ἀποκεφαλίσωσι τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς εἰς Σταμπούλ ἀποβάσεώς του, κατὰ τὴν συνήθειαν ἐκείνου τῶν ἀδελφῶν του, οἵτινες ἦσαν ἐν ἡλικίᾳ νὰ τῷ διαφιλονεικήσωσι τὸν θρόνον, ἔπειτα δὲ ἀπεκρύβη ἐν τῷ περιπτέρῳ τοῦ Σκούταρι, ἐκεῖ ἔνθα μειδιῶσιν οἱ κῆποι τῶν ῥόδων, οἱ σκιώδεις πλάτανοι, καὶ αἱ σιωπηλαὶ νύκτες παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βοσπόρου. Ἡ Βενετὴ Βάρφω τὸν κατεκράτει καταγοητευμένον ἐν τῷ μέσῳ μάντεων, ἀστρολόγων καὶ μίμων. Κατ' ἀρχὰς ἡ αἰχμάλωτος τῆς Κερκύρας διώκησε μόνῃ τὴν ἀδρανῆ θέλησιν τοῦ νεανίου κυρίου τῆς, ἐντὸς δ' ὀλίγου ἡ ζηλοτυπία τῆς σουλτάνας βασιδὲ τῇ διήγειρε ἀντιζήλους. Τὸ χαρέμιον ἐπληρώθη Ἰουδαίων, Μολδαυῶν, Οὐγγρῶν, καὶ Ἰσπανιδῶν. Ὑπῆρχον πεντακόσιοι ἐξ αὐτῶν παραδεδωμένοι εἰς πλῆθος εὐνοῦχων, τὸ δὲ συμβούλιον τῶν τελευταίων τούτων ἀπεφάσιζεν ἔκτοτε περὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους. Ἐδράττοντο ἐξ ὑπαμοιβῆς τοῦ σκήπτρου, ὡχροῦ ἐκ τοῦ ὀπίου, οὐτινος εἰκόνα μᾶς κατέλιπεν εἰς τῶν ἀποσταλμένων τοῦ οὐρανίου Κράτους. Ὁ γηραιὸς Μωχαμέτ Σωκόλης, ὁ ἐνδοξος στύλος τοῦ Ἰσλάμ ἐν τρισὶ δυναστείαις ἐξέκλινε καὶ κατέστη ὀχληρὸς ὑπενθυμίζε συχναῖς ὅτι ὁ πάππος τοῦ Σουλεϊμάν ἱππευσεν ἐπτάκις καὶ

ἐπέταξεν πρὸς τὸν Δούναβιν, ἀποκομίζων ἐκάστοτε οὐγγρικά τηλεβόλα. Ὁ Μουράτ, ὅστις κατενῆλεσκε τὴν πυρίτιδά του εἰς πυροτεχνήματα, καὶ διέταττε νὰ πυροβολῶσιν αἱ κανονοστοιχίαι τῶν Ἀρχαίων Ἀνακτόρων μόνον πρὸς διασκέδασιν τῶν τέκνων του, ἀπεμάκρυνε τὸν γέροντα. Ἡμέραν δέ τινα τοῦ ἔτους 1579 Βόσνιος δερβίσης ἐπαρουσιάσθη ὡς συμπατριώτης ἐν τῇ οἰκίᾳ Μωχαμέτ τοῦ Ἰερακὸς ἐν ᾗ ὁ βεζύρης ἀνεγίνωσκεν ἀναφορὰν, ὁ δερβίσης τῷ ἐβύθισε τὸ ἐγγχειρίδιον ἐν τῇ καρδίᾳ. Μῆνας δέ τινας πρότερον, ὁ τοῦ Σωκόλη φίλος, καὶ ὁ ἕτερος τῶν προστατῶν τοῦ Ἰερεμίου, ὁ Μιχαήλ Κατακουζηνός, ὁ ὁποῖος ὠκοδόμει ἀνάκτορον ἐν Ἀγγιᾷ, ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τοῦ ἡμετέρου ἱεράρχου, ἀπηγγονίσθη ὑπὸ γενιτσάρων ἐπὶ τῶν ἱκρωμάτων τῆς οἰκοδομῆς του. Τοὺς συμβούλους τούτους τοῦ Σουλεϊμάν διεδέχοντο αἰτισογλάν» τῆς Σικελίας, καὶ κηπουροὶ τοῦ Σκουτάρεως, ἡ δὲ ἐξώνησις τῶν δημοσίων ὑπουργημάτων καὶ ἡ διαφθορά, καταστελλόμεναι ἄχρι τοῦδε ὑπὸ ἀνίσων ἰδιοτροπιῶν, κατέστησαν κοινοὶ νόμοι, καὶ τὸ Σεράγιον ἐφάνη κατὰ τοσοῦτον διψῶν χρυσοῦ, καθ' ὅσον ἡ τιμὴ τῶν δούλων εἶχε δεκαπλασιασθῇ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Σταμπούλ.

Μεθ' ὅλας τὰς ποσότητας ἃς ἠναγκάσθη νὰ καταβάλλῃ κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ νέου σουλτάνου ὁ Ἰερεμίας, ἡσθάνθη πάραυτα τὴν θέσιν του τοσοῦτον ἀπειλουμένην, ὥστε παρεπονεῖτο πρὸς τὸν Σαμουήλ Χαΐλανδ, ἓνα τῶν ἐν Τεβίγκῃ ἀνταποκριτῶν του, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ἐκκλησίας τῶν ἐπαρχιῶν ἐκ φόβου μὴ ἐπανεύρῃ τὴν ἑδραν αὐτοῦ κατελημμένην αἵφνης ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του.

Οἱ φόβοι οὗτοι τοῦ πατριάρχου ἦσαν βάσιμοι. Ὁ προκατοχος αὐτοῦ Μητροφάνης εἶχε καταλίπει τὴν Χίον καὶ ἀποσυρθῇ εἰς Ἀθῶν, ἄσυλον τῶν δυσηρεστημένων καὶ τῶν ἐξορίστων τοῦ Φαναρίου. φυτώριον μηχανορραφῶν καὶ ὑποψηφιότητων εἰς τὰ ἀνώτατα ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα. Ἐκεῖ οἱ τῆς τελευταίας ὥρας ἡττημένοι συνέλεγον ὁπαδοὺς καὶ ἀνῶρθον τὰ οἰκονομικά των ἐκεῖ ἀνέμενον, πλανώμενοι ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ ἁγίου ὄρους, τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν οἱ συλλέγοντες ἐράνους μοναχοὶ, μεγάλοι ἀγγελιοφόροι, θὰ τοῖς ἀνήγγελλον κατάλληλον περίστασιν. Εἰς τῶν νεολόγων τούτων ἀνήγειλε τῷ Μητροφάνῃ τὸν θάνατον τοῦ Καντακουζηνοῦ, τοῦ προστάτου τοῦ ἀντιπάλου του. Ὁ γηραιὸς ἱεράρχης ἐρρίφθη ἐν τῷ πρώτῳ ἀναχωροῦντι πλοιαρίῳ, καὶ πρωῒαν τινὰ πρὸς μεγάλην ἐκπληξιν παντὸς τοῦ πατριαρχείου ἀνήγγειλαν τῷ Ἰερεμίᾳ ὅτι ὁ προκατοχὸς του ἀνεφάνη παρὰ τῇ Πύλῃ. Φιλονικεῖα λυπηροτάτου χαρακτῆρος ἠγέρθη μεταξὺ τῶν δύο ἀπαιτητῶν. Ὁ Μητροφάνης ἀπῆτει τὴν ἐτησίαν σύνταξιν τριακοσίων δουκάτων, ἣν τῷ ὑπεσχέθη ὁ Ἰερεμίας ὅπως τὸν ἀπομακρύνῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οὗτος ἤρνετο τὴν καταβολὴν τῆς, προφασίζόμενος ὅτι ὁ πιστωτής του εἶχε παραβῇ τὴν μεταξὺ των γενομένην σύμβασιν, καὶ ἀπῆτει ὅπως ἀποχωρήσῃ εἰς Χίον ἢ εἰς Μιτυλήνην. Ἡ πόλις, προσέθετε, δὲν ἦτον ἀρκούντως μεγάλη, ὅπως περιλαμβάνῃ δύο πατρι-

άρχας. Ἐξέκαλεσαν τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ Σουλτάνου, καὶ οὐδεμία συζήτησις ὑπῆρξε λυπηροτέρα διὰ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας. Οἱ διάδικοι ἐξήντησαν τοὺς τελευταίους πόρους των, ἐξαιτούμενοι δικηγόρους ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μουράτ· ἡ ἔρις ἐμηκύνετο, καὶ καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ πρόσδοι κατεβροχθίζοντο ἐν τῷ Σεραγίῳ, ὃ δὲ τοῦρκος δικαστὴς ἐλάμβανε ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων, καὶ ἐνέπαιζε, λέγουσιν οἱ χρονογράφοι, τὴν τυφλὴν μωρίαν τῶν πελατῶν του. Ἐπὶ τέλους τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Μητροφάνους ἐφάνησαν ἰσχυρώτερα, καὶ τῷ ἀπεδόθη τὸ πατριαρχεῖον. Μόλις δύο ἔτη τὸ ἐκαρπώθη, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἐπισυμβάντα περὶ τὰ τέλη τοῦ 1580, ὃ Ἱερεμίας, ὅστις ἀνέμενε τὴν ἐκδίκησίν του ἐν τῇ μονῇ τῆς Χάλλης, ἐν ταῖς Πριγκηπονήσοις, ἐγκατεστάθη ἐν τῷ ἀξιωματί τοῦ διὰ τινος μῆνας. Ὁ μακαρίτης κατέλιπεν ἀνεψιόν, ὀνόματι Θεόκλητον· οὗτος θεωρῶν τὴν ποιμενικὴν ῥάβδον ὡς κληρονομίαν του, προεχειρίσθη διάκονος τὴν μίαν ἡμέραν, ἱερεὺς τὴν ἐπαύριον, ἐπίσκοπος Φιλίππουπόλεως μετὰ μικρὸν, καὶ ἤρξατο ὑποκόφου πολέμου ἐναντίον τοῦ δυστυχοῦς ἱεράρχου. Παράλογοι συκοφανταί ἀφίκοντο εἰς τὰ ὦτα τοῦ Μουράτ, δηλαδὴ ὅτι ὁ Ἱερεμίας προϋτίθετο νὰ ἐκθρονίσῃ τὸν Σουλτάνον, ὅτι ἔγραψε περὶ τούτου τῷ Πάππᾳ Ῥώμης, ὅτι ἔκαμε μοναχοὺς γενιτσάρους, χριστιανὰς γυναῖκας ὀθωμανίδας κ.τ.λ. . . Ὁ Θεόκλητος ἔκαμε τοσοῦτον δεξιὸς χειρισμὸς, ὥστε νύκτα τινὰ στρατιῶται ὀθωμανοὶ εἰσέβαλον εἰς τὸ πατριαρχεῖον, ἔσυρον ἐκ τῆς κλίνης του τὸν ὑπολαμβανόμενον ἔνοχον ἐγκλήματος καθοστώσεως, καὶ τὸν ἔρριψαν σιδηροδέσιμον εἰς τὰς εἰρκτὰς τῶν ἐπτὰ Πύργων. Δὲν εἶναι ἀνάγκη πολλῆς φαντασίας ὅπως φαντασθῇ τις τὴν δραματικὴν ταύτην σκηνὴν, πρὸ πάντων διὰ τὸν γράφοντα τὰς γραμμὰς ταύτας, ὅστις εἶδε νύκτα τινὰ ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ διηγήθη ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γεγονὸς ἐπακριβῶς ὅμοιον, τὴν ἀπαγωγὴν δηλαδὴ τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου, συρομένου καὶ τοι ὀγδοηκοντούτου ἐν τῷ μέσῳ λογχῶν καὶ φανῶν, ὑπὸ τὰς στοὰς τῆς πόλεως τῆς Ἰάφας.

Εὐτυχῶς ὑπῆρχεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ περὶ ἧς πρόκειται ἐποχῇ ἀνὴρ ἰσχυρὸς καὶ δίκαιος, δηλαδὴ ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας Francois de Noailles, ἐπίσκοπος τοῦ Αἰξ, ἐκ τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων ἀνδρῶν τοῦ μακροῦ καταλόγου τῶν τιμησάντων τὴν ἡμετέραν χώραν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ. Κατόκει μικρὰν οἰκίαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀμπελώνων τοῦ καταντικρὺ τῆς Σταμπούλ λόφου, ἐφ' οὗ ἤρχετο ἀνεγειρομένη ἡ χριστιανικὴ συνοικία τοῦ Πέρα. Πληροφορηθεὶς περὶ τοῦ ἐν Φαναρίῳ δράματος ὁ πρέσβυς ἠπείευσε καὶ διηυθύνθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μεγάλου βεζύρου, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ῥήτορος τῆς Βενετίας. Ἐνώπιον τῆς ἐντόνου γλώσσης, ἣν μετεχειρίσθησαν ὁ τοῦ Ἐρρίκου III ἀπεσταλμένος καὶ ὁ τῆς γαληνοτάτης δημοκρατίας, ὁ βεζύρης Σινὰν πασσὰς διέταξε νὰ ἀνακουφίσωσι τὸν ἀτυχῆ πατριάρχην, καὶ μετέβαλε τὴν ποινὴν αὐτοῦ εἰς ἐξορίαν εἰς τὴν Ῥόδον.

Ὁ Ἱερεμίας ἔλαβε τὴν πρὸς τὴν θάλασσαν ἄγουσαν, ὡς ἄνθρωπος εἰθισμένος ἐν ταῖς καταιγίσιν, καὶ ἠγχυροβόλησε παρὰ τὸν πύργον ἐκεῖνον τοῦ Ναοῦ, ὃν ὁ Σουλεϊμὰν τοσοῦτον ἀδρῶς ἀπέσπασε ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν πεντήκοντα ἔτη πρότερον. Ἄν ὁ ἡμέτερος ἱεράρχης ἦτο φιλόσοφος, ἂν ἡ ἐν μοναστηρίῳ διαμονὴ τῷ ἐδίδασκε τὰ ἀπόρρητα τοῦ βίου τῶν ἀναχωρητῶν, καὶ τῆς ἡθικῆς ἡρεμίας, θὰ συνέχαιρεν ἑαυτὸν ἐπὶ τῷ συμβάντι. Βεβαίως ἡ ἀνάπαυσις τῶν ἡμερῶν τοῦ γήρατος ἐν τῇ γοητευτικῇ ταύτῃ νήσῳ, τῷ μαργαρίτῃ τῶν θαλασσῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἡ περιπλανωμένη μελέτη ὑπὸ τὰ δάση ταῦτα τῶν πλατάνων καὶ πευκῶν, ἐνθα πνέει ἡ αὐρα τῆς Αἰγύπτου, ὁ ὀρίζων φωτὸς καὶ χλιαρῶν κυμάτων, πάντα ταῦτα ἦσαν μᾶλλον δελεαστικὰ διὰ ψυχὴν ἱερωμένην, ἢ αἱ ἄθλιναι ῥαδιουργίαι τοῦ Φαναρίου. Ἄλλ' αἱ ψυχαὶ τῶν χρόνων ἐκείνων, πλήρεις ἐνεργείας, σπανίως ἐκλείναν ἐφ' ἑαυτὰς, καὶ ἠγνόουν τὴν χαύνωσιν καὶ τὰς ἀπογοητεύσεις τῶν σημερινῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ὁ Ἱερεμίας ἐξετίμησεν ὀλίγον ἀναμφιβόλως τὴν θείαν εἰκόνα τῆς ἐξορίας του, διὸ ἀνέμεινε καθήμενος ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Ῥόδου, παραπετρῶν ἰσχυρογυμνῶν πρὸς τὴν τῆς Σταμπούλ διεύθυνσιν.

Τὰ συμβαίνοντα ἐκεῖ ἦσαν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον θλιβερώτατα. Ὁ Θεόκλητος εἶδεν ἐν πρώτοις ὅτι δὲν εἶχεν ἐργασθῇ δι' ἑαυτόν. Μοναχὸς τις ἐκ Λέσβου ὀνόματι Παχώμιος «ἀσεβὴς καὶ ἀγράμματος», κατέλαβε τὴν χηρεύουσαν θέσιν ἄγνωστον διὰ τίνων χειρισμῶν, ἄνευ τακτικῆς ἐκλογῆς. Ὁ λαὸς ἐπανεστῆ κατὰ τοῦ παρεισάκτου καὶ ἐν τῷ μέσῳ θυελλώδους συνεδριάσεως τῆς συνόδου, ἐρρίφθη ἔξω τῆς αἰθούσης ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας. Ὁ Θεόκλητος ἀνερρίχθη καὶ πάλιν ἀνόμως ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου, ὃ δὲ λαὸς ἐξανεστῆ αὖθις καὶ τῷ ἔρριψε βόρβορον κατὰ πρόσωπον, ἀλλ' ὁ σύμμαχος αὐτοῦ, ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας Σίλβεστρος, ἐξάπέστειλεν ἀπεσταλμένους μετρημφισμένους εἰς ἐπισκόπους καὶ μοναχοὺς, οἵτινες παρεισέφρυσαν νύκτωρ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μεγάλου βεζύρου, καὶ τὸν ἐβεβαίωσαν ὅτι ὁ μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως εἶχεν ἐκλεχθῇ πατριάρχης κατὰ τοὺς κανόνας. Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη ὑποστηριζομένη ὑπὸ φόρου ἐξ εἰκοσακισχιλίων φλωρίων, ἀντὶ τῶν δεκακισχιλίων ἄτινα ἡ πύλη συνήθιζε νὰ λαμβάνῃ, ἐξησφάλισε τῷ ἄρπαγι τὸ αὐτοκρατορικὸν φερμάνιον. Ἐνθρονισθεὶς ἐν ἔτει 1584 καὶ ἰσχυρὸς ἔκτοτε διὰ τῆς προστασίας τοῦ Σεραγίου ὁ Θεόκλητος ἐδείχθη ἀνύνετος, ἐπιχειρήσας περιοδεῖαν εἰς Βλαχίαν. Ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἀπουσίας του οἱ φίλοι τοῦ Ἱερεμίου ἐργάσθησαν καὶ ἐπλήρωσαν ἐπιτυχῶς διὰ λογαριασμὸν τοῦ πάτρωνός των. Ὁ ἐν Ῥόδῳ προγεγραμμένος, ἐπανακάμπτων ἐπὶ τῆς γαλέρας, ἥτις τῷ ἐκόμισε τὴν χάριν ἀνεκρήχθη τὸ τρίτον ἤδη πατριάρχης τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἦδη δύναται τις νὰ κρίνῃ ἐὰν αὕτη ἦτο κατεσπαργμένη καὶ αἰμοσταγῆς, ἢ δύστηνος ἐκκλησία, καὶ πρὸ πάντων κατεστραμμένη· οὐχὶ μόνον τὸ πατριαρχικὸν ταμεῖον εἶχεν ἐκκενωθῇ ὑπὸ τῶν λυσσῶδων τούτων ἀνταγωνισμῶν, ἀλλὰ καὶ

αί πρόσδοι τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἡ πίστις τοῦ ἔθνους ἦσαν ἐνυπόθηκα ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἰδοὺ ποῦ ὁ ῥοῦς τῶν περιστάσεων καὶ αἱ ἀνάγκαι τῆς πάλης ὠδήγησαν ἱεράρχην φύσει εὐσεβῆ καὶ τίμιον, ὅστις ἐνεκαίνισε τὴν πατριαρχίαν του, προσκαλέσας σύνοδον, ὅπως ἐξαλείψῃ τὴν σιμωνίαν. Ἐν ταῖς θλιβεραῖς ταύταις περιστάσεσιν ὁ Ἱερεμίας ἐποίησετο ἐκ νέου πάνδημον ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῶν φατριῶν· γενικός συμβιβασμός ἐπηκολούθησε, καὶ πάντες ἐπεδόθησαν πρὸς ἐπούλωσιν τῶν κοινῶν πληγῶν· ὁ Θεόκλητος ἀπεστάλη πρὸς συλλογὴν χρηματικῶν κεφαλαίων εἰς Γεωργίαν, καὶ ὁ Παχώμιος εἰς Κύπρον καὶ Αἴγυπτον. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ πατριάρχης ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ μᾶλλον μεμακρυσμένον καὶ νέον ταξίδιον, τὸ τῆς Μοσχολίας. Ὑπελόγιζεν ὅτι θὰ ἀνωρθώσῃ τὰς ὑποθέσεις του διὰ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ μεγάλου δουκός.

(ἀκολουθεῖ)

ΓΑΜΟΙ ΕΝ ΓΑΛΛΑΞΕΙΔΙΩ

Τῶν ἀρραβώνων τελεσθέντων καὶ τοῦ χρόνου οὕτως εἰπεῖν τῆς δοκιμασίας παρελθόντος ὃν δὲν ἐπέλθῃ ἀπροσδόκητόν τι, ἐξ οὗ νὰ προέλθῃ ἡ διάρρηξις τῶν σχέσεων τῶν συζευχθησομένων ὀρίζεται ὁ χρόνος καθ' ὃν θέλει τελεσθῇ ὁ γάμος, ἡ ἐπισφράγισις δηλ. τῆς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐκδηλωθείσης ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως.

Περὶ τὸν δ' ἴσως νὰ προσθέσωμεν ὅτι προτιμᾶται, ὡς συνήθως καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι καὶ ἰδίως τοῖς χωρίοις, ἡ Κυριακὴ, διότι οὕτω πάντες θέλουσι μετὰ σκη τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐτυχίας, ἐπεὶ δὲ ἐν ταῖς μικραῖς ταύταις κοινωνίαις, ἔνθα εἰσέτι ἐπικρατεῖ ἡ ἀγνότης τῶν αἰσθημάτων, ἔνθα δὲν εἰσεχώρησεν εἰσέτι ἡ διαφορὰ καὶ ἡ ἐξαχρείωσις, τοιαύτη ἐορτὴ δι' ἧς συνεννοῦται ἡ τύχη δύο ὑπάρξεων δὲν εἶναι ἀδιάφορος διὰ τοὺς λοιπούς· εἶναι ἐορτὴ γενικὴ καθ' ἣν πάντες χαίρουσι· ἡ χαρὰ δ' αὕτη δὲν εἶναι φαινομενικὴ καὶ πρὸς ἐπίδειξιν, ἀλλ' ἀληθὴς καὶ ἐνδόμυχος· ἐγὼ τοῦλάχιστον δύναμαι νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὁσάκις παρευρέθην εἰς γαμηλίους ἐορτάς ἰδίως τῶν χωρίων συνεκινήθην παρατηρῶν τὴν χαρὰν τῶν διαχεομένην ἐπὶ τοῦ προσώπου ἂν οὐχὶ πάντων ἀλλὰ τῶν πλειοτέρων. Ἄλλως τε ὑπάρχει καὶ ἕτερος λόγος, ὅτι ὡς ἐκ τῆς σμικρότητος τῆς κοινωνίας πάντες σχεδὸν συνδέονται διὰ ποιᾶς τινας συγγενείας.

Ἐκλέγουσι λοιπὸν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, τὴν Κυριακὴν, καθότι κατὰ τὰς λοιπὰς ἡμέρας δὲν εἶναι δυνατόν εἰς πάντας ὡς ἐκ τῶν ἐργασιῶν τῶν νὰ λάβωσι μέρος· δὲν εἶναι δὲ ἀπίθανον ὡς ἐκ τῆς πρὸς τὴν θρησκείαν ἀφοσιώσεώς των, ὅτι θέλουσι τὴν κατὰ τὴν ἀγίαν τοῦ Κυρίου ἡμέραν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου, ὅπως οὕτω δοθῇ κύρος μεῖζον τῇ ἱεροτελεσίᾳ ταύτῃ.

Ἐν τοσοῦτῳ ὅλῃ ἡ ἐβδομάς ἡ πρὸ τῆς Κυριακῆς δὲν ἀμειβεῖ ἐορτῶν καὶ διασκεδάσεων συναφῶν πρὸς τὴν τῆς ἡμέρας ταύτης.

Τὴν Τρίτην λ. χ. λαμβάνει χώραν ἡ ἐορτὴ καθ' ἣν πᾶν οὖν τὰ προζύμια τοῦτέστι τὴν ζύμην τοῦ ἄρτου, ὅστις θέλει χρησιμεύσῃ κατὰ τὰ γεύματα τοῦ γάμου· γίνεται δὲ ὡς ἐξῆς· περὶ τὴν δειλὴν συνέρχονται οἱ συγγενεῖς καὶ φέρουσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης τὸ ἄλευρον τὸ ὁποῖον κρῖσaris εἰ παῖς τις ὁ ὁποῖος ἀπαιτεῖται νὰ μὴ εἶναι ὀρφανὸς πατρός ἢ μητρός, διότι τοῦτο δυνατόν νὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τῶν συζευχθησομένων. Ἐκτὸς τοῦ παιδὸς τούτου παρακάθηνται καὶ 2 ἕτεροι. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς ζυμώσεως ἡ ἐγγύριος μουσικὴ συνισταμένη ἐκ τετραχόρδου καὶ κιθάρας, ὀργάνων δι' ὧν ἀποτελεῖται πασῶν σχεδὸν τῶν ἐπαρχιῶν ἡ ὀρχήστρα ἀνακρούει ἤχους διαφόρους, ἐν ᾧ οἱ παῖδες ψάλλουσι· ἀπαντῶσι δὲ αὐτοῖς ἡ νύμφη καὶ ἡ μήτηρ της.

Παῖδες

Σίτα σίτα τᾶλευρα
κιόφράτα τὰ προζύμια
καὶ κεῖνος ποῦ τᾶνάπιανε
μὲ μάνα μὲ πατέρα.

Νύμφη.

Εὐχήσου με μανοῦλά μου
τὰ πρῶτα μου προζύμια.

Μήτηρ

Ἡ εὐχή μου μετασένα
καὶ Παναγία παρθένα.

Τὸ ἔσχατον τοῦτο λέγεται τρεῖς, μεθ' ὃ οἱ συγγενεῖς βίπτουσιν ἐπὶ τῆς ζύμης διάφορα νομίσματα ἕκαστος ἀναλόγως τῶν δυνάμεων καὶ διαθέσεων του· ἐννοεῖται δὲ ὅτι πάντες φιλοτιμοῦνται ὅπως ἐπιδείξωσι τὴν γενναιοδωρίαν των. Ἐν τούτοις ἐπὶ τῇ θέξ τῶν βίπτομένων χρημάτων ὁ πρῶτος παῖς προσπαθεῖ, βυθίζων τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τοῦ ἀγγείου, ἐν ᾧ εὐρίσκεται ἡ ζύμη, νὰ λάβῃ τὰ νομίσματα διὰ τοῦ στόματός του· τὰ ἐναπομείναντα δὲ, ἂν τυχὸν δὲν κατορθώσῃ ἀνασύρῃ πάντα, ἀνήκουσιν αὐτοδικαίως τοῖς συναδέλφοις του. Μετὰ τὸ πέρας τῶν διατυπώσεων τούτων παρατίθεται τράπεζα καὶ οἱ συνδαιτημόνες διασκεδάζουσι θύοντες ἀφθόνους σπονδὰς τῷ Βάκχῳ μέχρι βαθείας νυκτὸς κατὰ τὰς ἐπιθυμίας καὶ ὀρέξεις τῆς πλειοψηφίας. Λαμβάνει δὲ χώραν ἡ τελετὴ αὕτη ἐν ἐνὶ οἴκῳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς νύμφης, ὅπως οὕτω λαμπρότερον τελεῖται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν οἰκογενειῶν.

Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὴν Τρίτην ἦν, ὡς φαίνεται, δὲν φοβοῦνται ὡς ἀποφράδα, ἀφ' οὗ ὁ κατ' αὐτὴν ζυμούμενος ἄρτος θέλει χρησιμεύσῃ πρὸς τροφήν κατὰ τὰς εὐτυχεστέρας ἡμέρας τοῦ βίου των, ἂν εἶναι δυνατόν νὰ ὀνομάσῃ τις τὸν γάμον ὡς τὴν εὐτυχεστέραν ἐποχὴν τοῦ βίου, καθότι ὑπάρχουσι γινῶμαι καὶ ὑπὲρ τοῦ ἐνός καὶ ὑπὲρ τοῦ ἄλλου ὅσον τὸ